

hatalatlanul anyagilag támogatni és csak a gyermekek kedvéért válik aranyigazsággá Vázsonyi Vilmosnak az a souverain kijelentése, hogy az állatkertnek nem kell anyagi hasznót hajtania, dacára a beléfectetett millióknak. A községi gazdálkodás minden ellenfele vagy barátja osztja ezt a kijelentést, amely tulajdonképpen aligha jelent mást, mint azt, hogy: mindent a gyermekekért, a jövő Magyarországért, az eljövendő egészséges, erős Budapestért. Mindent azért az intézményért, ahol ott futkároz, teveháta, lovagol, hintázik, fejlődik és erősödik ami jövőnk, reménységünk, szegény lelkünk minden javabizodalma.

De ezt a generozitást egyébként is megérdemli az állatkert, amely máris többet nyújt gyermekeinknek és népünknek, mint a legnagyobb európai zoológiai kertek a maguk nagyképűségével. A mi állatkertünk kedvesen és okosan ravaszkodva tudományoskodik. Tesz engedményeket a népléleknek, de egyuttal elvégzi a maga nemes oktató munkáját is a beédesgetett néplélek mélyeiben. Számptalan példát tudnék fölsorakoztatni e címen, de kerülöm a félreértéseket és nem akarok osztályozni az állatkert különböző attrakciói között. Tudom, hogy valamennyi egy célt szolgál és épen ezért nekem valamennyi egyformán értékes. Mind a tömegnépszerűséget keresi és valamennyit ellenőrzi, vezet, iniciálja egy komoly, európai műveltségű artisztikus lélek, amely nem volna képes vásári dolgok színvonalára süllyedni még a tömegek tapsaiért sem.

Visszatérve a gyermekekre, az állatkert leghűségesebb kis barátaira, én a legszebb remények perspektívájában látom a mi gyönyörű állatkertünket, ha eddigi programját tovább fejleszti és arra igyekszik,

hogy a nyári és téli vonzóerőket egyenletesen át-hidalja a gyermekérdeklődésben. Kell egy nagy földött helyiség (talán a ma még kiképzettlen sziklabarlang belseje) ahol Budapest gyermekvilága megdacolhat az esővel és ami éghajlatunkban annyira szeszélyes időjárással. Az állatkert, ez a többmillió intézmény, nem lehet csak — hogy úgy mondjam — zöld üzlet. Minden évszaknak és minden időjárás ellenére a forgalom és a népszórakozás központjában kell állania az állatkertnek, akkor nem fogja tudni elhárítani magától a búsás anyagi hasznót sem, amelyet vezetői ma még olyan királyi gesztussal utasítanak el a közjóllét, az egészség szent nevében. Egy nyári kerekescorcsolya pálya, egy gyermekszínház, egy ethnografiai telep volnának azok, amelyek mielőbb várják a létesítésüket. Ezek a — már meglévő és kétségkívül állandó — vonzóerők fogják erősíteni, nagygyá nevelni és hasznóhajtóvá tenni az állatkertet, amelyet most is már annyira szeret a budapesti polgár. Hogyne édes Istenem, hiszen, ha a kis fiam révén csak annyit köszönhetek ennek a Seherezáde fantáziájából kipattant nagyszerű intézménynek, hogy nem félünk a kutyától, sőt meg is merjük már cirógnani, tudjuk, hogy melyik az az állat, amelynek a reputációja rovására a tejkereskedő nekünk a vizet szállítja; ha ennek a csodakertnek a javára írhatom, hogy koronám (vagy fillérem) örököse tíz deka hússal többet eszik: akkor elsöprök minden budapesti szobrot a helyéről és talapatukra képzeletemben azokat állítom, akik az állatkertet a régi nyomorúságból ilyen nagyszerűvé varázstolták és a jelenlegi okos és bölcs irányban vezetik, fejlesztik.

Liptay Károly.

Ördöggyűrű.

„A TERMÉSZET” eredeti tárcája.

Írta: Bársony István.

(Utánnymás tilos.)

Július végén volt, öt és hat óra között délután. A nap már lefelé hajlott a fényes égboltról, a forró sugarak enyhültek; a fák lombjait meg-meglibentette az alkonyati szellő. A ny—i erdőség egyik elhagyott ösvényén lépdeltam óvatosan, halkan, egymagamban. Ezer meg ezer holdra terjedő erdő volt körülöttem. Ha nem ösmerem volna minden hajlatát-zugát, völgyét-dombját, könnyen eltéved-

hettem volna benne. De nekem itt nem kellett „vezető”, aki a legtöbbször úgyis csak útjában van a mindenre kiterjedő figyelme vadásznak. Már pedig én hamarabb észre szoktam venni minden jelt, minden kis neszt, minden olyat, amit a vérbeli vadásznak észre kell vennie, mint az únot, fásult vadörök legtöbbje.

Élveztem azt a felséges magányt, amelyben az ily emberlaktlan vadvilág részesít. Nagyon szép volt a változatos fa-

nemekkel tarka erdő. Alig bírtam betelni némelyik szebb pont szemlélésével: helyenkint a vén fák alatt alkonyati hangulat támadhatott volna fényes nappal is; a lomberdő világosabb színei összefolytak a fenyőfoltok sötéttségével, ahonnan mintha tömjén templomszaga áradt volna. Madár itt kevés volt; az erdő hangjai suttogóvá váltak; — a völgy patakja alig mert a köveken átsurranni... egy-egy fenyves cinke cippant; — gyászsiplikás fejet láttam a tülevelek között; de még a dongólégy is okozott annyi zajt, mint az a kis bujdosó.

Egy vén őzbak után jártam, amelynek a bükkös alján terülő vágásban volt rendes forgója.

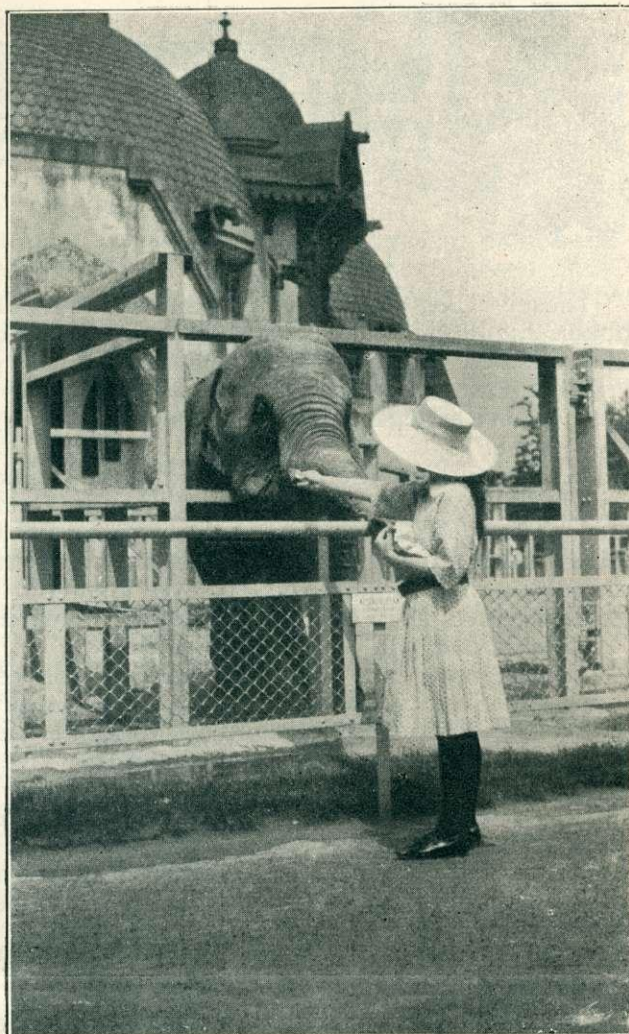
Csakhogy most nem cserkészttem; másféle furlanggal akartam hozzájutni az öreg kujon szép troféájához.

Oda akartam sípolni magamhoz pompás kis buttolommal, amellyel az őz-suta, meg az őz-üsző hangját remekül lehet utánozni.

*

Július végén, augusztus elején van az őz-nemzetség nászévadja, amikor a bakok egyszerre megbomlanak és nyugtalan indulattal keresik-üzik a sutákat. Az őz-dámácskák hangjára néha óvatos sompolygással jön a kalandra vágó tapasztalt don Juan; de némelykor bolondul „ugrik”, a csalogató síp hívására is.

Az őz-suták tudniillik édesen és vágyva epedő hívással adnak jelt magokról abban az egy pár hétre terjedő időben,

KATICA AZ ÖZIKÉT ÉS A „BABY” ELEFÁNTOT ETETI.

amikor szívesen látják az udvarlót. Aki nagyon ösmeri ezeket a hívó hangokat, azok hű utánzásával bolondokká tehet minden bakot. Erre való a „hívó síp”, amellyel minden öz-lélektani hangárnyalatot ki lehet fejezni; de síp híjján az ügyes vadász beéri egy egyszerű falevével is, amelyet a szájába vesz és annak a segélyével hallat vágyó, vagy féltő, aggodalmas üsző-hangot. Mert amire a bak a legbizonyosabban „ugrik”, az az üldözött, másik baktól hajszolt üsző sírása. Az a remegő, féltő jajszó, amely öznyelven ilyesmit jelenthet: „Jaj Istenem! Tessék már nekem békét hagyni!...” Ha a szerelmes bak ilyet hall, attól előnti a bolond féltékenység és vesztül siet a „kis ártatlan” segítségére, hogy elverje mellőle azt a tolakodó frátert, amelynek a helyét azután — persze — önmaga igyekszik elfoglalni.

De csak a legkisebb hiba — csak egy kis gixer — essék a sípolásban: már vége a bolondításnak. A tapasztalt bak rögtön észreveszi, hogy be akarják csapni s nem „előugrik”, hanem — elugrik. Sípolhat aztán annak maga a szerelmes Pán-isten is. A vén bak ilyenkor ravasz nesztelenséggel csúszik el a leg-sűrűbb sűrűben is, úgy, hogy otlétét még csak sejteni sem lehet; míg ellenben a csalódott fiatal özdzandy dühösen riaszt, vakkant, böffen, amivel a többi kollegát figyelmezteti, hogy jó lesz nem nagyon hinni a „szép szónak”.

Az én öreg bakom, amelyet ezúttal magamhoz szerettem volna sípolni, már régibb ösmerősöm volt és tudtam a szokását. Nincs az a lopódzó nyest, amelyik halkabban tudna mozogni,

mint az a vén lurkó, amely a csalogató sípnek sohasem hitt egészen, hanem ha mozdult is rá, csak bizalmatlanul közeledett és olyan pontosan tudta a hang irányát, hogy sohasem előlről jött, hanem mindig hátulról lepett meg, rossz szellel. Jártam úgy vele szélcsöndben is, hogy amikor sípolásközben a mögöttem támadó nagyon halk neszre hirtelen megfordultam, épen csak elvillanó fehér tükrét láttam már, alig néhány lépésnyire tőlem. Mindig megtudta kerülni az állásomat s így szelet fogott rólam; akkor pedig se szólt se beszélt, csak elillant s még csak nem is jelezte, hogy itt volt. Most, eddigelé, még békességben volt és talán nem gyanakodott túlságosan. Az első kísérlet tehát vagy vézetes lesz ma rá nézve, vagy megint elvadítja erre az esztendőre. Ehhez kellett alkalmazkodnom; de hátha mégis sikerül vele szembekerülnöm valahára?!... Ez volt a reménységem.

*

Gummitalpas cipőmben olyan nesztelenül lépdelhettem, hogyha néha egy-egy apró csigakagylóra hágtam, a halk roppanástól szinte megrezentem, mintha utánam lopódzana valaki. Egy tisztás felé tartottam, amely a sűrűség közé rejtve, felfedezhetetlen volt minden idegen szemnek. A tisztás egyik oldalát ősfák szegték; azok egyike mögött kerestem helyet a várakozásra, mert mielőtt sípolni kezdek volna, legalább is negyedórát kellett mozdulatlanul maradnom egyhelyben, hogy az esetleg valahol e tájt bújkáló bak elfeledje a halk neszeket, amiket a jövetellel okoztam s a bizalma lassankint visszatérjen.

Írta: Lósy József.

Kicsiny világ az, de nem kicsinyes, ahonnan hírt hozok. Június első hetében, sok napon át tartott borulat után, kisütött a nap. A Húvösvölgyben, félreeső erdővágás bokrai között, kanyarog a gyalogút, a gyalogúton elvétve a légszomjas városi nép közül egy-egy kövi ember.

A fiatalja fut az erdőben, az öregje bandukol. Magam megállok egy ismerős helyen, mert ide készültem.

Fa, virág, lepke, bogár, mind régi ismerős; felém int. A fiatal növény az élet vágyával, csupa duzzadással; az öreg megtépázott levelével, törékeny, lombvesztett ágával lefelé roskad, ámbár még fölfelé mutat. A haldoklónak van a legtöbb hite.

Idegen nevű fák és cserjék új, kerti ültetése elfojtja a régi erdőt. Halódó gyökértörzsek sarjai és a jövevények között, szuvas rönkön bólogat a rezge fű és az illatos virág. Csokorban, bokorban övezi az újak örömet és a régiek szomorúságait.

„A világ csak hangulat”. Az erdő is az. Velünk érez. A saját életünk, a mi szívverésünk, a mi idegizgalmunk lüktet benne. Örül, nevet, sír vagy panaszkodik. Az erdő egy kis világ. Számot ad mindenről, ami benne és bennünk él, amit ugyanazon lélek mozgat. Ha hozzá szólunk, felel; ha kérdezzük, válaszol. Mindenki a maga nyelvén beszél.

Az, aki végigfut ösvényén, az nem látja az erdőt. Elfut mellette. Maga előtt kergeti az életet. Ez a bohó fiatalság természete. Az, aki lassan húzódik az úton, az sokáig benne marad, de mindig maga után gon-

dolja az életet. Ez az üldözött, reményvesztett öreg ember. Csak az, aki megáll az erdőben és körülnéz, látja meg azt, amit keres. Aki az életet keresi, az a saját életét látja benne viszont.

A cserfák homályában zúg a méh. Sok a méh, sok a munka. A vörösgyűrű som most virágos, a fagyal bimbója nyílik, az ajakosakat bújja a pöször és az ákác a szirmát hullatja. A gyűjtésnek, vagyonszerzésnek, a mézhordásnak most az ideje.

A napfoltos tisztások fölött imbolyognak a lepkék. Egy kék boglárka (*Lycaena Icarus* Rott.) épen a cipőmre száll, a szívárványos szemű bagócs (*Chrysops caecutiens* L.) vérszomjasan a kezem fejébe szúr: semmi tekintélyem sincsen.

Fölöttem cinegve kotorásznak a cinkék és előttem, a sűrűben csattog a magyar fülemile. Fészken ülő párját mulattatja. A madár sem riad meg tőlem.

Nem fél tőlem az erdő. Minden otthonát feltárja előttem és én végignézem: rendben folyik e minden, úgy, mint tavaly, vagy mint máshol, harminc évvel ezelőtt, amikor a madár-, virág- és bogárotthonokat először látogattam.

Sok baj van nálunk. A galagonya levelén apró, sárga lepketojások csomói nagy hernyójárást jósolnak. A fehér pillangók (galagonya lepkék) a kis erdőben is kergetődznek és elárulják azt, hogy az egész országban a gyümölcsfákon maradtak a téli hernyófészkek. Nem metszette le, lusta volt a magyar.

A kecskerágó letarolt ágai szemetes pókhálók fátylába vannak bugyolálva; néhány fekete pettyes, sárga hernyó nyújtózik bennük, nagyobb részük szétszéledve legel, elhagyta a sátrakat. Eszembe jut, hogy ez idén a szilva- és az almafákat hasonló mértékben árasztották el testvéreik, a nyári hernyófészkes pókhálós molyok. (*Hyponomeuta evonymella* Scop, malinella Zll. és padi Zll.)

Az esős tavasz csöppet sem ártott nekik. A fagy sem tett kárt bennük, pedig kiadós lehetett, mert a tölgy első hajtásai hervadtan csüngenek, a kifakadt, elpazarolt nyugvórügyek levelei között.

Aki az ilyen erdei várakozások látszólagos ürességét únja, az siessen mihamarabb valamely városi kávéházba és töltsse idejét azzal, hogy kibámuljon a mozgalmas utcára: ott sokkal több neki való érdekességet láthat.

Megfigyelő kedv és érzék nélkül az ilyen várakozásos lesegetés annál fárasztóbb, mert még az unaloműző dohányzásról is le kell ilyenkor mondani, ha komolyan akarja végezni az ember a feladatát. De akinek szeme van a látásra és füle a hallásra, az elfogyhatatlan okait fedezheti fel minduntalan annak, hogy tanulságosan figyeljen és ezzel egyszersmind szórakozzék.

Minden kis rovar, minden átvillanó legyecské, a fűszálak és a galyak egymáshoz simulása, a csettegő ökörszem bujósdiája, mindmegannyi alkalmja a szorgalmas tanulásnak, a természet kis titkaiba bekukucskálásnak. Az ember csupán a vándorló hangyák tanulmányozásával is órákat üthet agyon, ha egyéb dolga, gondja nincsen; ni, hogy sűrögnek az országútjukon s hogy érintik egymást a csápjukkal, amikor szemközt találkoznak! Az mind „beszéd”-jel, hangya-magyarázat, közlés; talán hangot is adnak hozzá valahogyan, de azt a mi durva fülünk felfogni, hallani, nem bírja. . . Aztán jön a levegőben egy nehézkes molyhos pille, amely fáradtan csapódik hozzá a bokor galyához s rajt marad; a levelek alá búvik, ahol biztos védelme van; ez már éjjeli szállást talált. A fű közt vörösrézfényű ragyás futonc birkózik egy hernyóval; a nyomorult kigyótest vonaglik; hátra-csapkod, görnyed, tehetetlenkedik; a hóhérja ellenben bele-

mélyesztli éles rágóit és öli, fojtogatja. A bokor tövénél mozog, moszatol valami; a száraz levelek zizegnek, emelkednek; előtűnik egy egérke s fényes okos szemével szemlélte tart; aztán ide-surrán, odasurrán, de a viláért sem megy messzebbre két-három lépésnyinél. Ennyi a birodalma határa ilyenkor, napvilágnál. Akkor is mindig csak fedezve, takarva a lombtól. Hisz' jöhet az ellenség minden pillanatban; kivált a szárnyas veszedelem, amely sokkal gonoszabb a négylábúnál, mert villámként csap le rá. Ilyen pedig minden egerésző madárfele; még a szajkó is, pedig az sok van itt. Maga az a szajkónépség is micsoda tanulmány! A zajosságával, a szemtelenségével, a figyelő ravasz-ságaival! Meg a rigók, amelyek fel-felsikkantanak s mindenbe belekotnyeleskednek. Nem lehet ezt, de még százszor ennyi egyebet sem megírni, csak meg kell tudni látni és aztán megérteni, hogy melyik mit csinál, mit akar, mit tervez, hogyan dolgozik, vagy hogyan betyárkodik.

Elég hosszasan volt benne módomb, hogy mindezt végignézzem. Még a sípolásról is megfeledeztem, amikor egyszerre hirtelen másfelé terelte a figyelmemet valami. Halk robaj támadt a sűrűség közt, a tisztás túlsó határán; mintha ott ketten, vagy akár többen is, kergetőztek volna. És nyomban rá felhangzott az a bizonyos jellegzetes félénk sírás; az ijedt esdeklés, ahogy az őz-üsző kifejezi szorongatásában az aggodalmát. A galyak és lombok sűrűlódása ismétlődött; a halk vézsrám szintén. Azok ott nagyon is bizonyosnak hitték, hogy senki idegen sem

A fagy rosszindulatú, balkezű kertésze a fáknak. Gyötri, kínozza, girbe-gurbává nyomorítja őket. A vörösgyűrűt is rövidebbre szabta. A vezető hajtásai elszáradtak, feketék. Azt tékozlóvá, ezt inségesse tette. A tölgy a nemes őslakó, ez az újdonsült indigéna. Miatta gazdálkodik életerejével hibásan a fa. Ilyen rosszak a gazdasági viszonyok az erdőn.

A levágott tölgynek bokorhajtása óriás levelet növeszt. Erőlködik, a tüdejét tágitja az aljban. Más helyen összepödrődött, elsorvadt a ripacsos levél, mert a mêtelyes levéltetűt takarja. Ennek a féregnek, amelynek ma szintén kedvez az időjárás, az ürülékén terjed a korompenész. A sok eső a tetűnek sem ártott és javára van a gombabetegségeknek. Sok levelén már látszik a szeplő és a himlő. Az ihar levelen már sárgul a ragya (*Rhytisma aceris*), nyár derekán nagy fekete foltok tarkítják a budai hegyvidék iharának a lombját. Ha egy orvos nézi végig a sok beteg tüdőt, falevelet: kórháznak nézheti az erdőt.

A mi szűkebb úri világunk megszokta azt, hogy a gondot a színészek és komédiások színes, léha világában rázzuk le magunkról: keressük fel a könnyelműen önfeledteket, vagy az önámítókat, hogy felejtünk.

Válogathatunk a szereplőkben. A budai hegyektől Visegrádig egy különösen hosszú bajuszú aranymoly tapad a zöld levélre. (*Adela Degeerella L.*) Amíg hernyója a berki kökércsinen fagyoskodott, rejtve maradt, lepkéje most szembetűnő. A hím nagyobb és a bajusza háromszor hosszabb mint a szárnya. Szemei távol esnek egymástól. A bajusza érzékenyebb, mint Marconi szikratávírójának az antennája és — ha nem tudók — megmutatja, hogy a rovar szeme tökéletlen, rövidlátó és színvak, nem a szemükkel, hanem érzékeny szaglással keresik egymást az összefolyó illatok özönében. A „mimikri, szín- és alakutánzás”, ez a színészkedés, a kivételek szabálya. Tudákos emberelme találmánya az egész, amelyen a jövő természetbúvárja mosolyogni fog, mint ahogyan mi mosolygunk a régiek sok meséjén. A színevesztett,

hallja őket. Végre megmozdult előttem a gázos és előszökellt közülem egy kecses őzkisasszony, szorosan mögötte pedig a kérője, tolakodó vőlegényjelöltje.

Az öreg bak, melyet annyira vártam-lestem, ime, itt volt előttem! De most eszembe sem jutott, hogy sietve vegyek elégtételt rajta s hamar leterítsem. Hisz ritka udvarlásnak lehettem általa tanuja; végignézhettem vad és türelmetlen szépelgését, amelyben minden volt, csak épen gyöngédség nem. Kezdődött előttem egy olyan keringőzés, aminőt nem igen látnak a vadászok vénei sem. A szegény, félénk, eladó kisasszonyka elkezdett most már körben futni a tisztás közepén; a bak is körben-körben mindenütt utána és a menyasszonya sarkából egy pillanatra sem tért le. Az üsző érezte, hogy nem bír menekülni; hát legalább kikitéregetett ostromló lovagjának; de újra, meg újra panaszosan sirt fel, mintha ijedtében a mamáját hívta volna. (Bizony most alkalmasint a mama is pásztorórán lehetett valahol, ebben a bolondul szerelmes évadban.)

Hiába! Nem volt itt szabados. A zsarnok szerelmes úr csak üzte-hajtotta, kergette a szegény kis szüzcscskét mindig körben, folyvást körben; a végkimerülésig.

Nem moccantam volna a viláért sem!...

Amikor a fáradt és újdonsült özmenyecské — most már az urától kísérvé — betámolygott a bokrok közé: csak akkor léptem ki az elhagyott tisztásra.

Ott, a körben letiport gyepen, megpillantottam az — „ördög-

nagy, fehér galagonya pillangó, a kis, fehér pókhálós moly, a fűszárlól elpattanó, fekete köpenyén vérpöttyös kabóca (*Cercopis vulnerata Germ.*) és ezer más feltűnő rovar, kitér a teóriának s no lám, az ihar barna kérgén gunnyasztó szürke bagolypille (*Acronycta aceris L.*) a szabály ellen vét, mert jobb helyet választhatott volna magának.

Annak, akinek színkálája nincsen, akinek szemében szürke és barna színek különbözően összefolynak, fehér, piros és fekete szín is csak elvéve szúr szemet. A „színutánzás” a színvakok teóriája.

Egy fekete lóhangya (*Camponotus*) iramlik fel a törzsön, a bundás lepkébe ütközik, megtapogatja szőröcsombókos lábát és aztán, csigavonalban kitérve, tovább szalad.

A lepké mozdatlanul alszik tovább. Csak este ébred, amikor mindegy szürke-e vagy barna-e a szárnya. Teljesen mindegy neki, hogy ő a mimikri elcsépelet mintaképe, hogy mit tanul rajta az iskolás gyermek.

Unalmas fatalista. Vigabb jelenet után kutatok. Előttem a mogyoró levele három bogárnak a rágását mutatja. Keresem a lakmározókat és hamar megtalálom.

Ezek már vígjátékot játszanak. Mert az a vígjáték, ami házassággal végződik.

Párosan csüng egymáson a ragyogó, zöld (*Polydrusus micans Fabr.*) és a szürke foltos, fekete (*Otiorynchus picipes Fabr.*) szerelmes ormányos levélbogár. Annak túlságosan piciny a hímje. Olyan mintha a sokkal nagyobb és vastagabb gyengédnemnek a fiacskája volna; ennek a nemei pedig teljesen egyformák. Hogy mi szeretnivalót találnak egymáson, nem tudom.

A galy rezzentésére hanyatt-homlok a földre vetik le magukat és az ijedtségtől félholtan, mozdatlanul fekszenek. Merevgöröcsbe estek a szeretkezés pillanatában. Szeretni tudnak mind halálig.

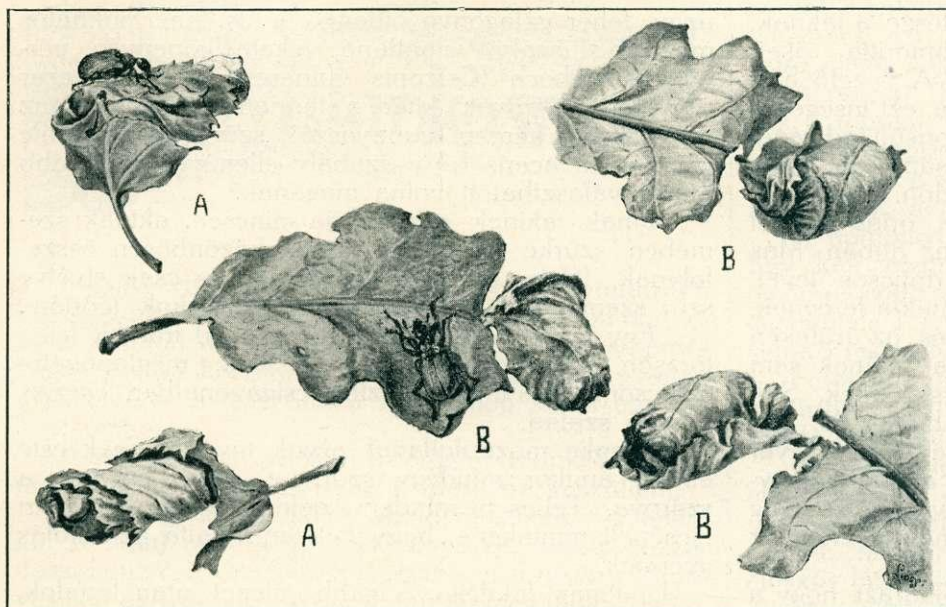
A bundás éji lepkének és a páncélos bogaraknak különös ez a szokásuk. Azt felszedhetem, nem védi-

gyűrűt”. Így nevezik a vadászok azt a fakó, beszédes, áruló vonalat a füves erdei talajon, amely a kergetődző őzek után marad a nász évadján.

„Milyen szerencséje is van ennek a vén huncutnak” — gondoltam magamban. — Ha valami engedékeny mámival lett volna légyottja, azt bizony nem néztem volna vé-

gig ilyen kíváncsian. — Akkor alkalmasint ravatala lett volna neki a csöndes erdei tisztás gyepárnája.

A: A mogyoró ormányos bogara mogyorólevelen, B: tölgylevelen a pólyáival.

magát, ezeket érinthetem, meg sem kísérelik a szökést. Magatartásuk még az életösztönt is meghazudtolja, mert a madár épen úgy felszedheti őket, mint én, ha rájuk talál. Könnyenhívók vagy ostobák lehetnek, mert nem a szárnyukban, de a véletlenben, vagy ellenségüknek hasonló vakbutaságában bíznak.

Es amikor ezt a szokást, nagy általánosságban, így tapasztaljuk, akkor ismét az emberi elme, ezzel a nembánomsággal szemben, azt a furcsaságot is kitalálta, hogy sok gyámoltalan rovar, más fajnak harcias vagy veszedelmes (?) alakját utánozza, csak azért, hogy az ellensége rá ne ismerjen. Anélkül, hogy előre tudhatná, ki lesz az ő ellensége, akivel rövid pályafutásán összekerülhet, anélkül, hogy tapasztalatokat szerzett volna, színészruháját, a hasonlóságot, a saját hasznára tudja fordítani. A valódi ellenség azonban, ha útjába kerül, nem törődik a hasonlóságokkal. Fölcsípi ezt is, azt is, ha éhes és rájuk talált. Az „alakutánzás” is csak ráfogás; mese, a távolbaézés, a végtelenül finom tapintásoknak és szimatoknak a világában. Ami az ember emberi gondolkodását megtéveszti, az nem csalja meg a rovar érzékét. A felemás és fürkésző darazsaknak a hímjét, nőtényét mi párba állítani nem tudjuk: ők felismerik egymást. A sokoldalú hangyák testvéreiket ismerik és az időszakonként változó alakban megjelenő gubacsdarazsaknak nemzedékei, amelyek közül előttem, a tölgy ágán, a szárnyatlan *Biorrhiza aptera* F. éretlen, szivacsos gubacsában most fejlődnek az álcák — hímek, nőtények külön golyvában — és új alakjukban, a gyökéren, új nemzedéket, más fajt: a *Teras terminalis* Hart.-ot hozzák létre — sohasem tévesztik el a tölgy ágát és a gyökerét, soha a különböző gubacsokat és nem egymást. Nincsen teória, mely ezt a csodát: a sokalakúságot és a hely- és ivadékcsereit megfejteni tudná, csak a legfinomabb vegyi érzésnek, a chemotaxiának a teóriája. A rovarnak a csápja az ő távolba érző antennája.

Természetesen, amíg idáig jut a vélemény, más úton fölmerül az a nézet is, hogy a rovarnak esze, értelme, sőt több: öröklött emlékezése: lelke van. Vagy talán a lélek van kívül és ez kormányoz

minden előtt: állatot és növényt? A mikrokosmos egy élő porcikája a makrokosmosnak, a lelkes mindenségnek?

Vígjáték helyett előttünk a nagy tanköltemény: az élet drámája. A dráma folyton folyik; jelenetei egyformán ismétlődnek mindenütt. Az egyén egy célért él és meghal, de a faj — addig a meddig — él tovább. Az egyén él a fajért és a faj megmarad, hogy az egyén éljen.

Az új élethullám bölcsői is ott ringanak a mogyoró levelén. A keresett harmadik bogár mellettük tétováz. Fekete fejű, tevenyakú bogár, piros szárnyfedővel. Ez a mogyoró levélsodró bogara. (*Attelabus coryli* L.)

A madár fészke, a méh cellája nem csodásabb, mint ez a bölcső. A bogár ormányos rágószerszámmal dolgozik, de ésszel válogatja

a levelet és szabja ki, hogy megfelelő legyen. Kiválasztja a puhát, a gyengét. Ha nem jó a tölgyé, a mogyorót. A fél lemezbe belevág a főérgig. A főéren kerül a levélbe a felszívott víz. A főérbe is beleharap, hogy a leszabott csüngő levélrész bágyadni kezdjen. A fonnyadó lemezt aztán lassan bekunyorítja, belső oldalára ragasztja a tojását és mikor egészen begöngyölte, felül-alul betűri, mint egy csomagot. Az elhervadt levélpólyában kikél a lábatlan álca s a saját pólyájából eszeget mindaddig, amíg be nem bábozódik és bogárrá nem alakul. Augusztusra készen a bogár és télen — ha galyon marad, ha földre potyog — alszik tavaszig, amikor az új levél is elkészül.

A tölgyön remekbecsinált dobozalakja van a bölcsőnek és rajta összekeveredik a szintén piros szárnyfedős, de rövidnyakú levélsodróval. (*Attelabus curculionides* L.) Legvékonyabb pólyája van a bükkön, ahol az egyszer zöld, másszor kék ormányosnak (*Rhynchites betuleti* F.) szivaralakú és több levélből tekert pólyáival kerül össze. Ez utóbbi a fűz, körte és a szőlő leveleiből is sodor pólyát. Ez az a káros „vincellér”, amelyet „trafikos bogárnak” csúfol a nép.

Az anya a munkáját sokáig folytatja. A tölgyön is még csak tojását találtam meg a göngyölegben, a bükkön már sárga, pocakos pondróját. Ugyanott az egyik pólyát egy iloncahernyó foglalta el és a nem bántott zöld levélcsücskőn a fekete ormányos bogár eszegetett. A békés családi boldogságot megzavarták ezek a jó szomszédok.

A merre néztem, szín, alak nem fedte el előlem az apróságokat. A földön vitorlászövő aknásópók (*Atypus*) leselkedett, a lándzsás utifűn a poródákat falta a bibircses bogár (*Malachius*) és a virágcincér (*Leptura*, *Clytus*); a levegőben kalandozott a tölgy hím boglárpillangója (*Thecla quercus* L.) és a bodza virága felé húzott a sárga zsákosbogár (*Clythra laeviuscula* Ratz.).

Ezer kép, ezer törekvés áhitata és szorgalma körülöttem. Könnyvet lehetne róluk írni, oly sok és sokféle érzés, hangulat, gondolat játszott, bolondozott velem az alatt az öt perc alatt, amíg önfeledten álltam.

Az ember, a család; a haza és a világ; — a tudás, a művészet; a végzet és a sejtelmes lélek — ezeknek a kísértetként visszajáró életproblémáknak mindegyike felöltött, mind visszavonatközött az apróságok életében; a nagy világ képe egy kicsiny tükörben; az erdőnek letaposott ösvényén, egy gyalogúton.

Új állatfaj Európában.

„A Természet” I. évfolyamának 24-ik számában dr. Vutskits György a Balaton halfaunájának külföldi jövevényeit, indigénait ismerteti. Értekezésében hivatkozik Kellerre, aki szerint a tengeri állatoknak a szárazföldek édesvízeiben való megjelenése igen érdekes, mert fényes bizonyítékai az új életfeltételekhez való alkalmazkodásnak és támogatják a fajok átalakulásáról szóló elméletet.

Az indigénák meghonosodása új területeken meg lehetőségek gyakori. Ez alkalommal Középeurópa legújabb indigénájáról kívánok szólni, amelyet az ember importált Észak-Amerikából és amely a változott körülményekhez rendkívül gyorsan alkalmazkodott.

A szóban forgó indigéna a fakó pészmapocok vagy ondatra (*Fiber zibethicus* L.), amelynek négy párját Colloredo—Mannsfeld hercegnő hozatta Kanadából 1906-ban dobrisi (Csehország) birtokára — vadászati célokra. Az ondatra az egérfélékkel rokon, de systematikailag külön nemet (*Fiber*) képviselő részben vízi, részben szárazföldi rágcsáló. Testének hossza 30 cm., amihez még mintegy 28 cm. hosszú, oldalt lapított evezőfarka járul. Magyar és német nevét (pészmapocok, Bisamratte) az ivarnyílásai közelében fekvő, apró körtenagyságú mirigyétől nyerte, amely pészmaszagra emlékeztető nedvet választ el. Hazájában, Észak-Amerikában évenként rendszerint csak egyszer párosodik és 3—6 kölyköt szül. Vöröses barna prémjét Amerikában sokra becsülik finomsága és fénye miatt. Eredeti hazájában gazdaságilag közömbös. A nyarat ugyanis folyóvizek, tópartok mentén magaásta földalatti üregekben tölti, amelyeket rendszeren kétkamrájura épít. Egyik kamarát maga a pocokpár lakja, a másikban kölykeit neveli. A kamrákat több folyosó köti össze; mindegyik kamra két főnyílással végződik; egyik a víz színe alá szájadzik s ezt vizinövényekkel jól elrejt, a másik a föld színére. Ez az utóbbi levegőkürtő.

Télire vizinövényekből és iszaptól a vízmeder fenekére épített 1¹/₂—2 méter széles és gyakran két méter magasra is nyúló földvárakba vonul. Várát ősszel tartaléktáplálékkal hordja tele és csak tavasszal hagyja el.

Élete legnagyobb részét a vízben tölti, ahol vizinövényekkel táplálkozik, de a kagylókat sem veti meg. Érthető tehát, hogy gazdasági jelentősége eredeti hazájában nincs.

Ebből a rövid biológiai vázlatból is kitűnik, hogy az ondatra a maga hazájában ártatlan rágcsáló. Új hazájában azonban már nem az.

A megváltozott környezet, az éghajlat és a természet ezer többi tényezője gyökeresen megváltoztatták egész életmódját, egész szervezetét.

Az 1906-ban Dobrisra importált negy párocška — Kohl F.¹⁾ és Haempel O.²⁾ szerint — nyolc év leforgása alatt, 1914. elejéig közel kétmillióra szaporodott. Míg ugyanis hazájában évente csak egyszer párosodik és 3—6 kölyköt szül, addig Csehországban évente minimum háromszor kölykezik, miközben gyakran 9—10 fiát is szül egyszerre. Ez a hihetetlen arányú szaporaság okozta azt, hogy nyolc év alatt minden irányban elterjedt; délen Csehország aljág, keleten Morvaországba, északon pedig már Szászországba is betört. Elterjedési körének fokozatos növekedését Kohl F. idézett dolgozatában térképen is bemutatja.

Az ondatra Európában a folyóvizek, patakok, tavak mentén terjed tova és minthogy már Morvaországban is terjeszkedik, a Morva mentén hazánkat is rövidesen elérheti.

Új hazájában azonban nemcsak szaporodási arányai változtak meg, de megváltozott táplálkozásának módja is. Az eredetileg növényevő (phytophag) pészmapocok ugyanis mindenevővé (omnivor) vált. A folyóvizek és halastavak halikráit és fiatal halivadékat veszedelmesen megtizedeli. A növendékhaltakat rendszerint hasoldalukon harapja meg, kizsigereli és végül lerágja húsukat is. Tóban, folyóvízben egyforma könnyedséggel úszik és bukik, amit a hátsó lábainak ujjai között kifeszített, hosszú csilangószőrökkel borított rövid uszóhátya tesz lehetővé.

A szárazföldön nem kiméli meg a madarak fészek-alját sem; Haempel Oszkár gyakran figyelte meg, amint a fácán, tőkésréce és szárcsa tojásait dézsmálta, sőt az uszó viziszárnyasokat is megtámadta.

A halastavak és folyóvizek halainak pusztításán kívül gazdaságilag nagy károkat okoz földtúrásai által, amelyek Csehország számos halastógazdaságában vezettek már gátszakadáshoz. Földtúró munkája közben megrágja az útjába eső zsenge növényi gyökereket is.

Középeurópa mező- és halastógazdasága tehát veszedelmes ellenséggel szaporodott egy vigyázatlan megtelepítési kísérlet következtében. A legközvetlenebbül veszélyeztetett Ausztria gazdakörei keresve keresnek valami sikeres irtómódszert. Hogyha azonban a marokkói sáska, a gyapjas pille, a mezei egér stb. ellen vezetett mesterséges irtóhadjáratok sikerrelenségére, vagy félsikerére gondolunk,³⁾ világossá lesz, hogy ebben az esetben is csak természetes ellenség vethet gátat az ondatra további szaporodásának és kártételének. Mert a természet erőit csakis természetes erők tarthatják egyensúlyban.

Az ondatra európai gyors akklimatizációjának pendantja a közönséges káposzta-pillangó (*Pieris brassicae* L.) amerikai akklimatizációja. Ezt a lepkét Európából tudvalevőleg egy német lepkegyűjtő exportálta Észak-Amerikába 1868-ban. A magával vitt néhány báb Amerikában kikelt, egy pár lepke kiszabadult és 1885-ben már a Kordillerákig elterjedt. Ahol csak elszaporodott, mindenütt elnyomta amerikai rokonait, a *Pieris oleracea*-t és *P. protodice*-t.

Dr. Lambrecht Kálmán.

¹⁾ Oesterreichische Fischerei Zeitung 1913.

²⁾ Neue Freie Presse 1914. június.

³⁾ V. ö. Lósy József: Elvi szempontok a madárvédelem és rovarirtás megítélésében. *Aquila* XVIII. (1912) 194.

A magyar juhászebekről.

„A Természet” júli-én megjelent számában „A magyar fajta juhászebek érdekében” című felszólításunkra a hozzáértők már nagy számban beküldték észrevételüket. Az elsők közül az alábbiakban Suk Dezső földbirtokosnak, a komondorok alapos ismerőjének levelét közöljük egész terjedelmében:

A múlt héten kaptam kézhez „A Természet” mutatóvényszámát. Nagyon megörültem régi ismerősöm feltámadásának.

Amint forgattam, nem kerülte el figyelmemet a komondorok, a pulik és a kuvaszok érdekében tett felszólítás sem.

Engedjék meg, hogy én is, mint e két előbbi fajtának régi kedvelője és tenyésztője szerény tapasztalataimat és véleményemet közöljem.

A „puli”-val kezdem. Ismerem az állatkert ilyen fajta ebeit és kijelentem: ezeknél szebbet Magyarország területén nem lehet találni, legfeljebb olyanokat. Azért is a standard megállapításánál nézetem szerint nyugodt lelkiismerettel oda lehet azokat állítani és külsőjüket egyszerűen leírni.

Ime ilyen a tisztavérű magyar puli! Azt a megjegyzést fűzném még hozzá, hogy van egy válfaja a pulinak, amelyik külsőre nézve minden pontban megegyezik a fentiekkel, csupán szőrzete sokkal — egészen a gyűrűsödésig — göndörebb.

A szín hasonló az állatkertiekéhez: szürkederes. Egész fekete példányok csak fiatal állatoknál fordulnak elő. Az első vedlés alkalmával már deres a szőr színe. Elfogadható még a fehér és ordas szín.

A komondor ez a már kiveszőben lévő eredeti magyar eb igazán megérdemelné, hogy tenyésztésével minél többen foglalkozzanak; különösen hivatott lenne az állatkert, hogy megmentsse a végpusztulástól ezt a minden ízében ősmagyar fajtát. Csodálatos, hogy más nemzetek minő szeretettel dédelgetik eredeti ebfajtáikat, csak éppen a magyar oly közönyös azzal az állattal szemben, amelyik ezer év óta hűséges társa és őrzője vagyonának.

De hát így vagyunk mi mindennel. Nem kell nekünk a meglevő jó, mert az sajátunk. Nálunk mindennek csak akkor van értéke, ha „importált”.

Ami a komondor használhatóságát illeti bátran állítom, hogy minden célra, amire hasonló fajta idegen ebet használnak, ez is fokozott mértékben alkalmazható. Mint éber vagyondőrő egyenesen utólérhetetlen. A kiváló szaglási értéke, idegekkel szemben tanúsított, hogy úgy fejezzem ki magam, „ellen-szenve” határozottan predestinálják úgy hadi-, mint rendőri szolgálatra, sokkal inkább, mint erre a célra használt német juhászebeket.

Milyen éles szagló érzékük van, arról sok esetben volt alkalmam meggyőződni. Számtalanszor láttam 30—40 méter távolságról zsinóregyenesen húzni fűrjre vagy meglapult fogoly csoportra. Arról nem is szólok, hogy a teljesen hideg nyúl nyomon oly biztonsággal hajt, hogy akármelyik kopónak dicsőségére válna.

Külsőjét illetőleg a következőket írhatom le: Magassága 60—75 cm., a szem középnagy, barnaszínű; a homlok domború, az orr középhosszú, melynek nyílása körül a csupasz részek mindenkor feketék, a világos orr disqualifikál. Füleik: a végén lekerekített kis lógófülek. A nyak szépen ívelt, közép-hosszú, igen izmos. A lapockák terjedelmesek és igen dongás mély mellkast ölelnek körül. A hát egy kissé hosszabb a kelleténél. A fark a csánkig leérő és mindenkor egészen a hátra kunkorodott. A végtagok inkább magasak, erős csontozatúak, helyesen állanak. Az ujjak jól zártak, úgynevezett „macskakörömök”, a lapult medvetalp hiba. Farkasköröm kívánatos. A szőrzet többé-kevésbé göndörödő, igen tömött, hosszú. A fejen, sőt az orron is 8—10 cm. hosszú, az orrhát is benöve úgy, hogy csak a fekete csupasz rész van szabadon. A szem alig látható, a fülön valamivel hosszabb a szőr, a törzs többi részén, a mellkas, a hát, a lapockák, a combok, a szárcsontok egészen a körömig benőttek. Leghosszabb a szőrzet a combok hátsó részén és a farkon. Az utóbbi helyen egész 20—30 cm. hosszúságot is elér. A szín: az eredeti szín véleményem szerint az „ordas”, népnyelven „a zöld kutya”. Nehezen leírható színvegyülék ez. Talán megközelítőleg úgy lehetne meghatározni: sárgás-szürke szőr, a szőrök végei többé-kevésbé feketék és ugyanilyen szőrrel kevert.

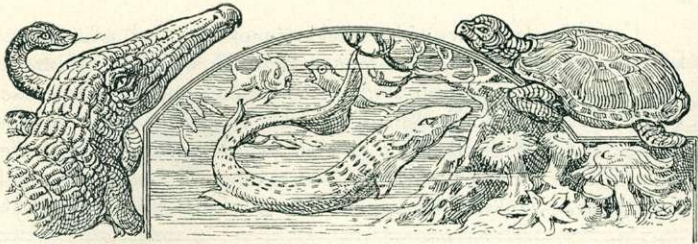
Ha figyelembe vesszük, hogy minden ősalattfajunk, a ló, a szarvasmarha eredetileg mind ehhez hasonló színű volt, a ló egérszínű, a szarvasmarha sötét darvas, úgy fel kell tennünk, hogy az eredeti pásztorebek is ilyen színűek voltak.

Itt hivatkozom öregebb emberekre, akiknek alkalmuk volt komondorokat a régi időkben látni — nem ilyenek voltak-e azok legnagyobb részben? Magam is visszaemlékezem 40 évvel ezelőtt gyönyörű ilyen ebeket láttam, a többek között az apám udvarán is. Magam szintén tenyésztettem ilyeneket és még ma is akadnak ilyenek vidékünkön.

Mellékelek egy fényképet is. A komondor neve „Bodri”, fehér színű, 2 éves, 65 cm. magas, hím. A szőrzetét csaknem ideálisnak tartom. A fark hordását nem mutatja teljesen, mert bizalmatlan volt a kodak iránt. Különböznél bátran mondhatjuk, hogy a komondor külseje olyan, mint a puli, csak hogy magasabb lábakon áll.

A „kuvasz”-nak nem vagyok nagy ismerője és ezt nem is tartom eredeti magyar ebnek. Ezt az ebfajtát valószínűleg már itt találták a hódító útra induló magyar seregek. Nézetem szerint a keleti „pária” kutyákhoz hasonló ebek ezek.

AQUARIUM—TERRARIUM

Elektromos ráják.

Ha az állatkertben ellátogatunk annak egy igen szép és érdekes épületébe, az aquariumba, úgy szebbnél-szebb és érdekesebb állatokat, nevezetesen halakat és rákokat látunk. Az egyik medence üvegtábláján látjuk e felírást: „villamos halak.” A medencében pedig egyéb állatok között mintegy a medence alapjához lapulva két kb. 40 cm. széles és több mint félméter hosszú, lapos, fölül barnás, alul fehéres színű hal látható, csaknem mozdulatlan helyeződésben.

A felírás olvasása sok nézőben azt a gondolatot fogja kelteni, „hogya ezek a halak valóban villamos erővel bírnak, honnan van ez a villamos erejük és mire használják?”

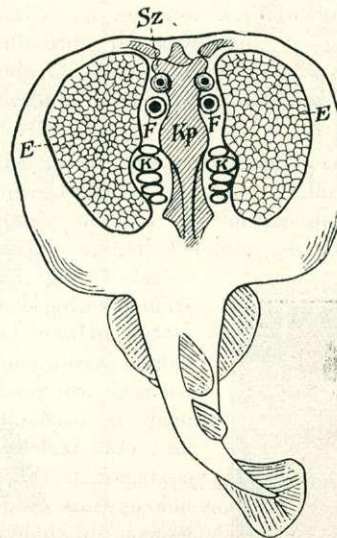
Sok érdekes dolgot részben hallottam, részben olvastam ezen halakról és most, midőn utoljára az állatkertben, az aquariumban jártam és láttam e halakat itt is, gondolva a szemlélésüknél sokban támasztott gondolatra, megérlelődött bennem a terv, hogy ezen halak villamos készülékéről és életmódjáról írjak néhány rövid sort.

Ezek a villamos halak az őshalak rendjébe, a ráják csoportjába, közelebről a zsisbasztó ráják családjába és az elektromos ráják nemébe tartoznak. Törzsük széles, kerekded, sima korong, hasúszóik közvetlenül mellúszóik mögött helyeződnek, farkuk a tövén lelapított. Két tüske nélküli hátúszójuk a fark hátoldalán van, fark úszójuk meglehetősen terjedelmes; szájuk, ornyílásaik és kopolytúréseik — mindkét oldalon 5—5 — a hasoldalon helyeződnek, míg szemek és fecskendő nyílásaik a háton. Fogaik hegyesek. Az elektromos ráják az erősen elektromos halak közé tartoznak, ugyanis a kifejtett elektromotoros erő szerint megkülönböztetünk gyenge és erős elektromos halakat. Az elektromos szerv a kopolytútól oldalt, a fej, a kopolytú és a mellúszók között helyeződik, mint vesealakú test (1. ábra), számos felülről-lefelé haladó hatszögletű oszlopocskából alkotva (2. ábra). Az oszlopocskákat kötőszöveti burok határolja, mely az egyes oszlopocskák közé nyomulva, számos rekesztéket alkot, a rekeszekben helyeződnek mintegy az elektromos batteriák. A válaszfalakat számos ér és ideg járja át. Az elektromos szervet az aggyal számos ideg köti össze, s azon oldala; ahol az idegvégződés van, az ütés pillanatában elektro-negatív, míg az ellenkező oldal elektro-pozitív. Az elektromos kisütések az állat természetétől függnek és különböző gyorsasággal történhetnek (másodpercenként 150—300).

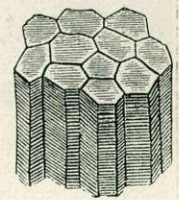
Jóllehet e halak elektromos készüléke első tekintetre egészen különleges szervnek tűnik föl, mégis nem tekinthető egyébnek, mint az izomzat egy módosulásának, mely ébrényi kortól fogva mint ilyen fejlődik.

E ráják életmódját már a régi görögök és rómaiak is behatóan ismerték. „Ezek a halak — amint ezt Gesner leírja — a tenger agyagos, sáros talajú részein élnek és lassan, lustán úszkálnak, hátsó két úszójuk segítségével.” Petéjüket nem rakják le, hanem keleveneet szülnek, melyeket veszély idején állítólag szájukba

rejtnek. Jóllehet kissé lusta úszók, mégis a leggyorsabb halat is zsákmányul ejthetik, mert amit megérintenek, az elszibbad, elfárad, esetleg eszméletét veszíti és elhal. „Ezen erejük nemcsak a vízben élő halakon és egyéb állatokon érvényesül, hanem az emberen is, mert azt mondják, ha elvélve hálóba kerülnek, ezen erő a háló fonalain és a kötélén át az ember testébe fut, úgy, hogy akaratlanul is eleresztik a kötelet, vagy a horogvesszőt. A halászok ezt nagyon jól tudják, azért nem is nyúlnak hozzá, mert ha kézzel érintik, különösen pedig, ha megsebzik, vagy nyomják, az egész tag elszibbad, nagyon hideggé és érzéketlenné válik.” Ez az elektromos erő csak életükben hat, holtuk után minden veszély nélkül megérintheők, sőt a húszakat is megeszik. Hogyha egymásután többször történt kisütés, úgy villamos erejük csökken és hosszabb időre és táplálkozásra van szükségük, míg azt ismét visszanyerik.

Torpedo marmorata. E: elektromos készülék, Sz: szem, F: fecskendőnyílás, K: kopolytú, Kp: koponya (Wiedersheim után).

A *Torpedo marmorata* elektromos oszlopocskái (Wiedersheim után.)

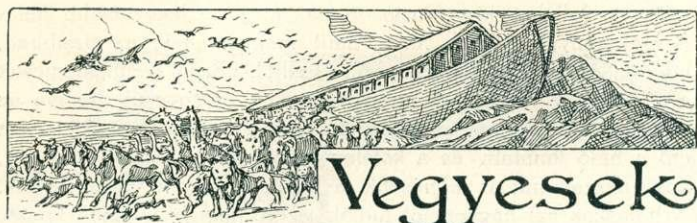
Indiai- és Csendes-óceánt lakják, azonban az európai tengerekben is található. Rendesen a homokos partok közelében élnek és úgy befurakodnak a homokba vagy az iszapba, hogy csak a szemük látszik ki. Támadójukkal szemben hajlékony farkukat használják fegyverül, úgy, hogy farkukat támadójuk körül csavarják és tuskéjuket mélyen belenyomják ellenségüknek testébe.

Az okozott seb igen fájdalmas és veszedelmes, mert mérget oltanak a sebbe és ez gyakran halált okozó lehet. Schomburgk leírása szerint az indiánok jól ismerik ezt a veszedelmes halat és ezért, ha csónakjukat zátonyon kell áttolni, előbb mindig botokkal és evezőkkel megvizsgálják az utat. Ezen elővigyázat mellett is megtörténik azonban, hogy egy-egy ember megsebesül.

A sebesültnek iszonyú fájdalmai vannak, igen erős görcsök gyötrik és ha idejekorán nem történik megfelelő beavatkozás, a sebesült rendesen borzasztó kínok között elhal. A tüske gyakran eltörik és a sebben marad, nem húzható vissza azon irányban, amelyben behatolt, hanem csak ellenkező irányban, mert hátrahajló melléktuskéi könnyen letöredeznek és a sebben maradva az állapotot csak súlyosbítják.

Bauer I. Endre.

A német állattenyésztési társaság vándorülése. A „Vanderversammlung der Deutschen Gesellschaft für Zuchtungskunde” harmadik vándorgyűlésüket folyó évi október hó 2—4-ig Hamburgban tartják meg. A társaság ezelőtt négy évvel Münchenben, két évvel ezelőtt Halleben ülésezett. A szaküléseken résztvevő tagok megtekintik a hamburgi tudományos intézeteket (kolonialis intézet, tropusi állatbetegségek intézete, növénytani intézet, néprajzi múzeum, központi marhavásártér, hizóállatkiállítás. Hagenbeck-féle és a hamburgi állatkert) továbbá Schleswig-Holstein tenyésztéseinek tanulmányozására rendezett kirándulásokon vehetnek részt.

Nelly Hévízfürdőn. Nelly hévízfürdői orvosától azt az értesülést kaptuk, hogy beteg elefántunk állapota javult. Ugyanis az állat, bal elülső végtagjának kivételével, a többi három végtagjával nem lép már mereven, izületeit hajlítja. A bal

Nelly Hévízfürdőn.

elülső végtag izületének környéke az utóbbi időben fájdalommassá vált, amely jelenség arra mutat, hogy a gyógyulás az utóbbi izületben is megindult. Hévíznek ugyanis gyógyhatása abban nyilvánul a legtöbb esetben, hogy az idült megbetegedett izületek a gyógyulás előtt fájdalommassá válnak, illetőleg egy hevenygyulladás fejlődik az idült gyulladásból. Nelly az első héten reggel és délután 2—2 órahosszat fürdött, ezt követőleg jelenleg csak 1¹/₂—1¹/₂ órahosszat tartózkodik az iszapban. A fürdő után végtagjait begöngyölik és azután egy keveset sétál egy árnyas gyepes helyen. Az állat étvágya jó és remélhető, hogy a négy-öt heti fürdőzés, ha nem is teljes gyógyulást, de állapotának lényeges javulását fogja előidézni.

Új akvárium. Manilában akváriummal kapcsolatban terrariumot építettek. Az akvárium főleg tengeri medencékből áll, de édesvízi halak részére is fenntartottak helyet. Az új akváriumot az idén február havában nyitották meg. Az akváriumot úgy építették, hogy később biológiai állomást kapcsolhassanak hozzá.

A tojásról. Friss tojás, amely 8—10 napos, főzött tojás minden romlatlan tojás lehet. A tojás befertőződése a héjon keresztül nagyon ritkán, vagy egyáltalában nem következik be, ha a termelő a frissen rakott tojásokat jól megtisztítja és szellős, hűvös helyen raktározza el.

Csibeeléség. A legjobb csibeeléségnek bizonyult a következő keverék, amely áll egy rész tengeri darából, két rész tiszta búzakupából és egy rész zablisztból. A keverékhez vagdalt zöld eleséget, kevés tiszta homokot, húsvagdaleköt és darált csontot keverni tanácsos. A fiatal csibéknek az első 24 órában csak tiszta vizet adjunk, csak a kikelést követő második napon egyenek az állatkák az említett keverékből. A tojással való etetést már sokan elhagyták.

A. J.: Költeményeit megkaptuk és alkalomadtán közlünk belőlük. Kéziratot nem küldünk vissza.

Sch. Béla: Igen. Szép virágsokrok az állatkerti pálmaházban kaphatók igen mérsékelt áron, de alkalmi díszcsokrokot ugyanott nem készítenek. Örömmel látjuk az előfizetők sorában.

Állatkedvelőnek: Cuba elefántunk meggyógyult. Köszönjük érdeklődését. Lapunkat elküldtük.

Aesopus: Verseit nem küldjük vissza, mert várunk jobb időkre, amikor élclapot is fog az állatkertünk kiadni, akkor közölhetünk belőlük. Addig is mutatoul:

Dühös állat a Siam
A nagy orrú elefánt
Ne közelítsd jó barát
Mert lefröcsköl és leránt
Amint fillért adsz neki
Arca mosolyra derül
S a zsebedből a fillér
Apolójához kerül.

Amatőr: „A Természet” körébe illő fényképeket szívesen közlünk. Előre is köszönjük. Már eddig is igen sok szép amatőrfelvételt küldtek szerkesztőségünkbe. Nem díjazhatjuk.

Több előfizetőnek: Lakásváltoztatás esetén a pontos cím mielőbbi beküldését kérjük.

APRÓ HIRDETÉSEK.

„A Természet” részére apróhirdetéseket elfogad a kiadóhivatalunk, Budapest, Állatkert. A hirdetés e rovatban soronként 1 korona. Ha valamely hirdetésben a cím nincsen külön jelölve, úgy az megtudható a kiadóhivatalban.

Császármadar. Az állatkert igazgatósága venne néhány darab fiatal császármadarat. A vételre, vagy esetleg ajándékképpen beküldött császármadarak szállítása közben felmerült költségeket az igazgatóság megtéríti és a szállításhoz szükséges ládákat szívesen küldi el előzetesen.

Shetlandi ponnycsikók eladók. Három darab 5 hónapos shetlandi ponny méncsikó jutányos áron kapható az állatkert igazgatóságánál.

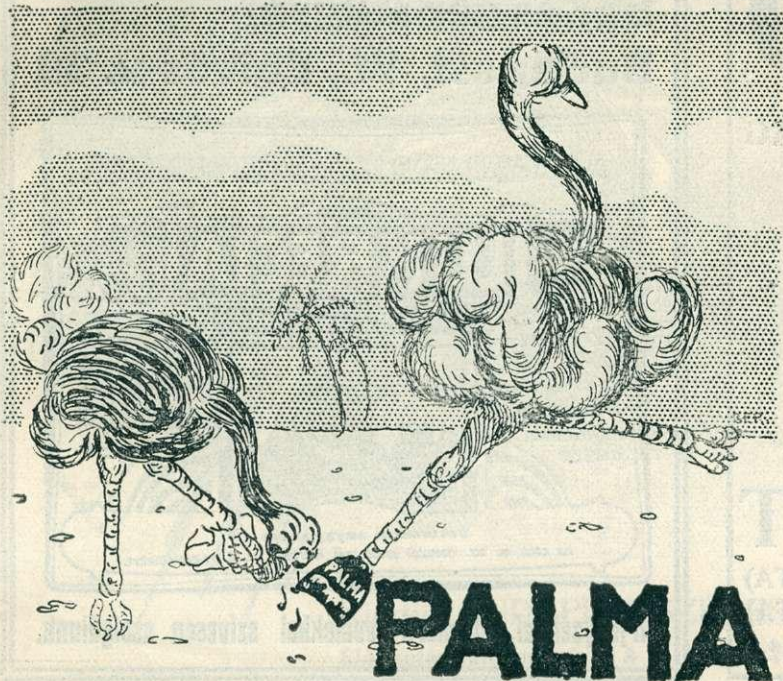
Mokány méncsikók. Az állatkert igazgatósága elad egy másfél éves sötét gesztenyepaj méncsikót és egy hathónapos sötétpaj méncsikót.

Vadgesztenye. Az állatkert igazgatósága venne másfél waggon mennyiségben vadgesztenyét. Árajánlat beküldését kéri az igazgatóság. Budapest, Állatkert.

Tölgymakk. Körülbelül 25 méter mázsa makkot venne az Állatkert igazgatósága, Budapest.

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL. □□□□

HIRDETÉSEK

AZ ÁLLATKERT ÖSSZESVILLAMOS BERENDEZÉSÉT ÉS A DÍSZVILÁGÍTÁST

HOLITSCHER ZSIGMOND ÉS TÁRSA ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALAT

Budapest, V., Kálmán-u. 16. sz.,
telefon: 48-37, 145-81, 37-20
készítette

Elvállal mindennemű erős és gyengeáramú villamos berendezés tervezését és kivitelét, minden a szakmába vágó anyag szállítását. Külön osztály pneumatikus csőposták berendezésére. Költségvetés és mérnökünk látogatása kívánatra díjtalan.

ANTAL ^{ÉS} HOSZÚ

BUDAPEST, VII. KER.,
RÁKÓCZI-ÚT

18

A FŐVÁROS
LEGSZEBB DIVATÁRÚHÁZA MEGNYÍLT

BLOCH MÓR ^{CÉG}

MODERN KÓRHÁZ-,
SZANATÓRIUM- ÉS
SZÁLLODA-BERENDEZÉSI VÁLLALAT

Pehelypaplanok és
paplankülönlegessegek és ster. hyg.
ágytoll-gyára

Mintaraktár és közp. iroda:
VII., Rombach-utca 4. I. em.
Telefon 71-25

Gyár: V., Kárpát-utca 7/b.
Telefon 152-44

Ágytollosztály és ágytollsterilizátorok: VII., Károlykörút 7. sz. Telefon 71-25

A „MARABÚHOZ“

Alapítottott: 1842.
Szerb kir. udvari szállító
Sürgőnycim: MÓRBLO

AMERIKAI CIPŐ

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST

IV., KIGYÓ-TÉR 1. SZ. (KIRÁLYI BÉRPALOTA)
V., DOROTTYA-U. 5-7. (HITELBANKPALOTA)
VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 42. SZÁM

MARGULIES M. ÉS TÁRSA

Első magyar gép-
bőr és gépszijgyár

Telefon
28-07

Budapest, VI., Eötvös-u. 39

A MAGYAR IPAR LEGUJABB VIVMÁNYA

LUKRECIA

SZABADALMAZVA ÉS VÉDJEGYZETVE

SZÉP FEKETE
SZINRE FESZI.
PUHTJA ÉS VIZHAT-
LANNA IMPREGNÁLJA
A BŐRANYAGOT

LÓSZERSZÁM
ÉS KOCSITÓ
IMPREGNÁLÓ
NEM MOSÓDIK
LE!

Szerves anyagokból áll
Az ország kir. chemical Intézetnél 769/1907 sz. a vegyelemezve.

Árjegyzékkel, elismerő levelekkel szívesen szolgálunk.

HUBERTUS-FLUID A LEGJOBB IZOMERŐSÍTŐ

I. sz. (embereknek) kis üveg 1 K, nagy üveg 2 K
II. sz. (állatoknak) 2-50 K. Frissítő hatása felülmulhatatlan, vadászoknak, turistáknak, sportolóknak nélkülözhetetlen

Főraktár: „GLÓRIA“ DROGERIA
BUDAPEST, VI. KER. KIRÁLY-UTCA 50. SZÁM

HALÁSZMESTER ÉS HALNAGYKERESKEDŐ

A BALATONI HALÁSZATI RÉSZV.-TÁRS.
KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE

ALAPÍTVÁ:
1820

Telefon: Központi vásárcsarnok József 48-94
lakás „ „ „ „ „ „ 35-39
fióküzlet V., József-tér 13. „ 138-19
Sürgőny cím: Zimmer halászmester Budapest
Levelek: Zimmer Ferenc cs. és kir. udvari
szállító Budapest, Központi vásárcsarnok